

Közzjáték

Oláh András: *Gyalogáldozat*

A létezés szövegesülése közben az ember világot teremt. A szavakból létrehozott nyelvi konstrukció a mester kezében olyan többrétegű valósággá lényegül át, ami az olvasóban is a tapasztalás hasonló tereit nyitja meg. Ezt nevezhetjük művészeti élménynek. Csak ezt, hiszen a befogadó élményszerű műátélése nélkül nem lehet művészetről beszélni. A művészet nem az alkotás során, hanem a befogadás folyamatában születik.

Néráth Mónika szerint Oláh András költészetét viszonyulások és sorskérdések feszegetése jellemzi, a költői én szokatlan perspektívából történő megszólaltatása. Arra hívja fel a figyelmünk, a *Gyalogáldozat* című kötet a költő korábbi munkái gondolati eszenciájának tekinthető. Hangjai összegzésének. Ezt a szálát megragadva, a címválasztásba kódolt lehetséges üzenet faggatása nem megkerülhető – különösen akkor nem, ha a *vesztesek* című ciklus első darabjával, a *gyalog áldozattal* is számolunk. Ebben a versben az „ócskaságok közt” botorkál, önmaga előtti fontosságát is elvesztő ember az áldozat. A létezés itt megjelentetett formájából sugárzik a reménytelenség. Viszont a „gyalogáldozatot” mindig nyereség reményében hozzák. Egy alacsonyabb értékűt egy magasabbért kínálnak fel. Áldozattá válni és áldozatot hozni – nem ugyanaz. A kötet cím egyértelműen az utóbbira utal. S ha az első verset az alaphang megadásaként, a „társadalmi sakktáblán” tapasztalható állás meghatározásaként, az utolsót

pedig végkifejletként értelmezzük, akkor a *Gyalogáldozat* megértésében megtettük az első lépést. Az *időtlenül* „mi dolgunk itt” (6. o.) kérdésére a *vériüktől* válasza: „hogy vériüktől legyen nyirkos / a homok a Golgotán” (72. o.). Az áldozathozatal tehát – ebben az esetben – krisztusinak tekinthető, nem öncélú. De miért is van erre szükség? Hol élünk?: „magunk teremtette / rezervátumok mélyén” (6. o.). Látéleti pontossággal mutat a jelen problémáira, a jövő kilátástalanságára, a múltba révedés-ragadás állapotára, ahol az egyén többnyire esendő és magányos. A fennálló helyzetben az áldozatvállalás az egyetlen lehetőség.

Az egyes ciklusok mottói szintén beszédesek. Honkeresés, meghaladás, megbocsátás, helyzetjelentés – akár egy fejlődés stációi (vagy a sakktábla négy oldala?). Az első ciklusban az idő és az álom, az ég és a föld, a történelem és a jelen dialógusába avatódunk. A halál egy-egy metamorfózisával találkozhatunk: „szépen formázott sírhantok / szálltak szembe a föltámadó széllel” (9. o.), „álnok álmok / puffadt teste sodródik / az idő Csele-patakjába fúlva” (15. o.)... A gyógyíthatatlan sérülések kifejezésével – „befelé vérző sebek” (19. o.) – vagy az önmarcangolás tényével – „én pusztítottam magamban a vágyat / s vigaszt nem nyújt már semmilyen alázat...” (17. o.) – szembesülhetünk, amit egy kérdés zár: „*vajon Krisztus / ott fönne álmodik-e rólad...*” (21. o.)

A második ciklust a veszteség és a magány, az egymásra figyelés elvesztése

uralja. Ettől az alapvetően keserű hangvitteltől egyedül a *részeg napok hordaléka* (31–31. o.) tér el a másokban megtalált idill – „míg egymásba / nem folyt fél-szeg didergésünk”; „hogymagányunkat levethessük... / *hagyd hogy tied legyek a fulladásig...*”; „csak én maradtam ott – *kettesben veled*” – sejtetésével. A *hídon* (24. o.) című versében az elmúlás – „szívünk megtelt ősszel” – és a születés – „levelet hajtott a hajnal” – kezdő és záró sorával teremt disszonanciát. Egy kirügyező elválásba avat? Inkább egy kiüresedő kapcsolat részleteibe pillanthatunk: „*hangod... / visszhangtalan marad*” (26. o.); „miért vált száraz kenyérré életünk” (28. o.); „*köztünk a tér már bevehetetlen*” (34. o.); „*melletted magányos vagyok*” (38. o.). A ciklus zárásaként ismét egy kérdés: „de ha elmegy / vajon fölkel-e a nap...” (38. o.)?

A harmadik ciklusban a férfi-nő kapcsolat kibomlása, beteljesülése a meghatározó. Már az indító vers címe is beszédes: *hogymagadba zárj* (40. o.). Itt használja Oláh András először a szerelem szavunkat, mint az Isten általi száműzetéssel szembeni egyetlen mentsvázat. „*karjaid rejtekében vacogtam... / hogymenned lassan átmelegedjek*” – írja a költő. Ugyanakkor „a levelek is visszafelé hulltak” szerkezet egyértelművé teszi, visszaforgatott idővel van dolgunk, a pozitív múlt felidézésével. Ezt a gyanút erősíti a „*sériült lelkű idő*” (43. o.) vagy a „*tenyerem álma vagy...*” (44. o.) kijelentés is. A vágyak áradásának szabad utat engedve fogalmazza meg: „*szín lehessen / tekinteted szívárványán*” (45. o.); „*testemen ajkad puha rebbenése*” (46. o.), hogy aztán mítikus térben valósuljon meg a beteljesülés: „*elfolyó nedvem immár mind a tied*” (47. o.). Miképpen a virág újabb virágzását sem ugyanabból a bimbóból várhatjuk, a *tied vagyok*-beli

beteljesülést is az elmúlás követi: „*sze-med minden fényt eltemet*” (48. o.); „*élve zuhanunk / a halott holnapokba*” (49. o.); „*kifogyunk egyszer a térből*” (52. o.). Ezen a ponton megtörténik a visszacsatolódás a kötetet indító vershez, amennyiben az életet a felismerhetetlen jelentől való eltávolodásként, múltba merülésként fogjuk fel: „*a múlt néz vissza ránk...*” (6. o.). Épp így visszatérés a második ciklusban megfogalmazott „*múltba menekülsz*” (27. o.), „*múltadhoz... kötöznek*” (29. o.) létállapot-meghatározáshoz. Szintén fontos a zárás, amely akár az előző ciklus kérdésre adott fölszólításnak is tekinthető: „*csak azokat nézd akik hazavárnak*” (54. o.).

A negyedik ciklus feszegeti leginkább a ma állapotait, s tesz radikális kijelentéseket: „*kilopták zsebünkből a jövőt*” (56. o.); „*fizetett júdások útvesztőbe visznek / ránk verik újra a levetett bilincset*” (61. o.); „*fuldoklik benne ezer éve / a megsebzett lelkiismeret*” (63. o.). Keserű dac feszül a kötetvégi versekben és szembesülés a végzettel – „*mielőtt megnéznéd / az elmúlás előtti utolsó álmot*” (59. o.); „*mielőtt kihalnék belőlem*” (60. o.); „*sarkig tárul a semmi*” (65. o.) –, az egyedülléttel: „*hosszabbodik a magány*” (58. o.); „*magunkra hagytak a könnyeink is...*” (69. o.). És hogy a kötetet záró vers utolsó két sora – „*hogymvérünkötől legyen nyirkos / a homok a Golgotán*” (72. o.) – felelet-e az első ciklust záró – „*vajon Krisztus / ott fönn álmodik-e rólad...*” (21. o.) – kérdésre? Kell-e *Gyalogáldozat* önnön sorsunk beteljesítéséhez? Amennyiben Oláh András verseinek nyelvi szépsége és képi gazdagsága közelebb vihet önmegértésünkhöz, kötetlapjainak forgatása nem hiábavaló.

(Kráter, Budapest, 2007)

„Valóban csak merész s alakító szellem
kell egy új világot kitárni előttünk.”

(Madách Imre)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Nógrád Megye Önkormányzata, valamint a *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat szerkesztősége a 2008. évre meghirdeti a

MADÁCH-PÁLYÁZATOT.

A pályázaton olyan, eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott esszével, tanulmánnyal, riporttal, szociográfiával, interjúval lehet nevezni, amelyek elemzik, bemutatják, föltárják a magyar szellemi és kulturális élet irodalmi értékeit, történeti jelenségeit és jelenkori eredményeit, illetőleg amelyek Madách Imre korára, életére, életművére, annak utóéletére vonatkozó új gondolatanyagot, adalékot tartalmaznak.

Maximális terjedelem: 15 flekk (1 flekk 1350 karakter)

A pályamunkákat 3 példányban, jeligével ellátva (feloldását zárt borítékban)

2008. november 15-ig

lehet benyújtani a *Palócföld* Szerkesztőségének címére (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.).

A pályázatot a *Palócföld* folyóirat szerkesztősége bírálja el.

A pályázat díjai:

I. 150 000 Ft

II. 120 000 Ft

III. 100 000 Ft

Eredményhirdetésre 2009 januárjában, a Madách-ünnepség keretében kerül sor.

A díjazott művek közlésének jogát a *Palócföld* folyóirat fenntartja.

Nógrád Megye Önkormányzata

Palócföld Szerkesztősége

„Egy nemzet intelligenciája csak akkora nagy,
amikorának irodalma mutatja.”

(Mikszáth Kálmán)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Nógrád Megye Önkormányzata, valamint a *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat szerkesztősége a 2008. évre meghirdeti a

MIKSZÁTH-PÁLYÁZATOT.

A pályázaton eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott szépirodalmi művekkel lehet nevezni.

Maximális terjedelem: 15 flekk (1 flekk 1350 karakter)

A pályamunkákat 3 példányban, jeligével ellátva (feloldását zárt borítékban)

2008. november 15-ig

lehet benyújtani a *Palócföld* Szerkesztőségének címére (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.).

A pályázatot a *Palócföld* folyóirat szerkesztősége bírálja el.

A pályázat díjai:

I. 150 000 Ft

II. 120 000 Ft

III. 100 000 Ft

Eredményhirdetésre 2009 januárjában, a Madách-ünnepség keretében kerül sor.

A díjazott művek közlésének jogát a *Palócföld* folyóirat fenntartja.

Nógrád Megye Önkormányzata

Palócföld Szerkesztősége

„Nem én hiányzok,
ha holnap
melléd ülök...”

